

SVOBODNA SLOVENIJA

ANO XXXIV (28)

Štev. (No.) 25

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

19. junija 1975

POČASTITEV SLOVENSkih ŽRTEV PRED SPOMENIKOM GEN. S. MARTINA

Pričevalci resnice

(Misli iz govora Miloša Stareta pred spomenikom generala San Martina 15. junija 1975 v Buenos Airesu).

Slovenci v Buenos Airesu smo se danes zbrali pred tem mogočnim spomenikom generala San Martina, ki je argentinskemu narodu in vsem, ki živimo v tej zemlji, simbol narodne in državne svobode. Prišli smo zastopniki vseh generacij, od tiste, ki je doživljala komunistično revolucijo v Sloveniji, do najmlajših, rojenih v Argentini. Ni ga primernejšega kraja kot je ta, da se spominjamo 30-letnice odkar smo zapustili našo domovino Slovenijo in šli kot pričevalci resnice v svobodni svet. Ni primernejšega mesta kot je ta, da počastimo spomin žrtev slovenskega naroda v času okupacije in revolucije. Spomin vseh, ki so se žrtvovali za svobodo slovenskega naroda, posebej pa še, da počastimo spomin po končani vojni pomorjenih 12.000 slovenskih domobrancev — slovenske narodne vojske.

Čimbolj se oddaljujejo dogodki in čimdalje traja komunistična diktatura v domovini, tem jasnejša postaja nujnost in upravičenost našega boja. Vedno silnejša postaja podoba vseh tistih, ki so vztrajali do zadnjega diha svojega življenja in niso klonili samo zato, da bi bil naš narod svoboden.

Če danes postavimo naš boj in naše žrtve v okvir svetovnih dogajanj, imamo zadoščenje, da smo šli edino pravo pot, ko smo se upirali komunizmu. Ta resnica je tako močna, da je ne morejo prekriti ne laži, ne klevete, ne očitek zločinstva in izdajalstva.

Ko so letos v Sloveniji in Jugoslaviji slavili 30-letnico odkar je komunizem prevzel oblast so zelo malo govorili o nekoč tako poveličevanem osvobodilnem boju proti okupatorju. To kar smo mi trdili pred več kot 30 leti in za kar so nas komunisti proglašali za izdajalce in zločince, prihaja na dan kot resnica: boj komunistov ni bil boj proti okupatorju, ampak boj za oblast in zmago komunistične revolucije. Neposredno pred proslavami v Jugoslaviji so sovjetski generali sami vrgli v obraz jugoslovanskim komunistom, da bi brez pomoči Stalinove sovjetske vojske nikdar ne uspeli polastiti se oblasti nad narodi Jugoslavije.

Tudi slovenski komunisti so se pod težo zgodovinskih dokazov omejili predvsem na proslavljanje zmage revolucije. Zato so postavili v Ljubljani spomenik „zmagi revolucije“ na „trgu revolucije.“

Komunisti so preko Osvobodilne fronte dokazovali, da bo zmaga revolucije prinesla svobodo, pravičnost, enakost in blagostanje. V teku 30. let njihove neomejene oblasti pa so dokazali, da je bilo vse to zavestna laž in prevara. To je priznal neposredno pred odkritjem spomenika zmage revolucije in Ljubljani sam predsednik Osvobodilne fronte in sedanji predsednik Akademije znanosti in umetnosti. Na vprašanje, če gleda pozitivno na družbeno ureditev ob 30-letnici zmage komunistične revolucije, predsednik OF ni imel toliko poguma, da bi priznal poraz. Izognil se je odgovoru s tem, da je dejal, da partija ciljev revolucije ni mogla doseči v 30. letih in da taki procesi trajajo v človeštvu sto in sto let.

Stoletja naj bi torej po mnenju tega vzvišenega kulturnika slovenski narod, kakor ostali narodi Jugoslavije živeli pod nasiljem, da bi zamrl v njih čut za svobodo. Predsednik OF je, pozabil, da so narodi Jugoslavije mogli vztrajati tudi stoletja pod nasiljem in v suženstvu in nihče ni mogel zatreti njihove neuničljive volje po svobodi. To nam priča zgodovina slovenskega naroda, ki se je ohranil skozi stoletja in se kljub mogočnim zatiralcem sam z lastno močjo razvil v enega najbolj kulturnih narodov v Evropi. Srbskega naroda kosovski poraz ni zlomil, ampak je njegovo odpornost in vztrajnost kljub stoletnemu suženstvu utrdil. Hrvaški narod se stoletja upira vsakemu, ki

KONCERT IN RADIJSKA ODDAJA V SPOMIN POMORJENIM

Po vseh deželah, kjer živijo svobodni Slovenci, se v mesecu juniju obudi spomin na tragične dogodke, ki jih je naš narod doživel pred tridesetimi leti. In ta spomin pride do izraza v pietetnih svečanosti, katerih se množično udeležujejo člani naših skupnosti. Narod v domovini se ne more javno pokloniti njim, ki so se borili za slovensko svobodo, zato pa se tudi v njih imenu rojaki po svetu oddolžijo spominu na naše junake. Tako je z raznimi prireditvami počastila naše žrtve tudi slovenska demokratična skupnost v Buenos Airesu.

SPOMINSKI KONCERT BUENOSAIRESKEGA SLOVENSKEGA OKTETA

V okviru spominskih svečanosti ob 30-letnici pokola slovenske narodne vojske, ki jih je letos organizirala Zedinjena Slovenija, je v soboto, 14. t. m. zvečer Buenosaireski slovenski oktet priredil spominski koncert v glavni dvorani Slovenske hiše.

Koncert je bil pod geslom: „Mrtvi so naša čast in ponos!“ ter je privabil slovenske rojake, da so do zadnjega prostora napolnili dvorano v parterju in na balkonu.

Buenosaireski slovenski oktet, ki ga, pod vodstvom prvega basa Janeza Mežnarja, sestavljajo: prva tenorja Rok Fink in Janez Zorec, druga tenorja Gregor Batagelj in Janez Rode, prvi bas Tone Mežnar ter druga basa Janez Ma-

mu hoče omejevati njegovo svobodno rast.

Tudi komunistična diktatura, pa naj traja še tako dolgo, ne bo v slovenskem narodu ne v drugih narodih Jugoslavije zlomila volje do svobode in zahteve, da bi bili tudi oni deležni osnovnih človeških pravic.

Pod težo zgodovinskih dokazov so ob proslavljanju 30-letnice zmage komunistične revolucije komunisti nehoti dali priznanje protikomunističnim borcev in prav posebej slovenskim domobrancev. Niso jih več obkladali s psokami, da so zločinci in izdajalci, ampak so jih nazivali „zagrizene protirevolucionarje.“ Res je. Domobranci so bili zagrizeni in protirevolucionarji. Zagrizeno, ne da bi se bali mučenja in smrti so branili svoj dom, svoje družine in svobodo slovenskega naroda. Biti protirevolucionar v komunistični revoluciji ni nič drugega kot biti borec za svobodo, borec proti diktaturi komunistične partije in borec za človeške pravice. In to so bili naši vaški stražarji, četniki, legionarji in naši nepozabni domobranci. Komunisti so jih pomorili, ker so se jih bali v poznanju svoje lastne slabosti.

30 let je minilo odkar smo šli v svet. Šli smo na težko pot kot pričevalci resnice. Pa tudi zato, da ohranimo resnično slovenstvo v tujem svetu iz roda in rod in da zastavimo vse naše sile v svetu zato, da bi bili tudi bratje v domovini svobodni.

Strma je pot do cilja. Nekateri omagujejo in stopajo iz vrste. Drugi se zadovoljijo z udobnim življenjem. Naj nas to ne dela malodušne. Ne le, da večina junaško vztraja, vidimo tudi v mladih rodovih živo zavest, da so bili njihovi očetje junaki, borci za svobodo. Zato sem prepričan, da bodo mladi slovenski rodovi v svetu vztrajali na poti k cilju, za katerega smo šli pred 30 leti v svet in za katerega so dali življenja naši borci-junaki.

In končno ne pozabimo, da bomo izpolnili svoje dolžnosti v svetu le, če bomo glasni pričevalci resnice, da je komunizem nesreča za vsak narod. Zato neutrudno doprinašajmo svoj delež v naporih, da bi tudi domovine naših mladih rodov bile obvarovane tiranije komunizma. Delajmo zato in prosimo Boga, da bi slovenski otroci v Argentini nikdar ne doživeli nesreče komunističnega nasilja, kakor so ga njihovi očetje in matere v Sloveniji.

rinček in Ivan Fajfar, je pietetno zapel 24 pesmi, večino žalostink, nekaj pa domobranskih koračnic in na koncu mogočno Moja domovina. Pesmi je z izbranimi besedili iz del Franceta Balantiča, dr. Tineta Debeljaka, Ljubke Šorli in članov B.S. okteta povezoval napovedovalec Maks Nose, globinsko sceno odra je opremil Ivan Bukovec, luči pa sta uravnavala Tomaž Pavšer in Ljudek Kinkel. Priložnostno programsko brošuro, ki ji je spominsko besedo napisal pod zaglavjem „Trideset let njihovega molka in glas naše pesmi“ Zorko Simičič, je opremila gdč. Magda Zakrajšek, založila pa Zedinjena Slovenija. Več o koncertu v prihodnji številki v našem tedniku.

POKLONITEV OSVOBODITELJU ARGENTINE

Poleg naših notranjih prireditev, pa Slovenci vedno temu junjskemu spominu damo zunanji izraz, da tudi narodi, med katerimi živimo, zvedo o našem boju za svobodo, o naših žrtvah pred tridesetimi leti, pa o nevarnosti, ki vsakemu svobodoljubnemu narodu preti s strani brezbožnega komunizma.

V nedeljo, 15. t. m., dopoldne ob 11. uri pa je bilo na trgu San Martín v Buenos Airesu polaganje venca pred spomenikom Grala. San Martina, osvoboditelja Argentine

Ob napovedani uri se je v krasnem jesenskem jutru na prostorni ploščadi pred spomenikom zbrala velika množica slovenskih rojakov, da javno izpriča in potrdi svojo zvestobo idealom izpred 30 let in javno izkaže čast našim junaškim borcev proti marksističnemu zlu in za svobodo Slovenije, ki so žrtvovali svoja življenja za te ideale.

Po stopnišču ob spomeniku so se razvrstili dekleta in fantje v narodnih nošah, skavti s slovensko trobojnico ter osnovnošolska mladina z rdečimi nageljni v rokah. Predstavniki organizirane slovenske skupnosti v Buenos Airesu, s predsednikom Narodnega odbora za Slovenijo Milošem Staretom, predsednikom Zedinjene Slovenije Marjanom Lobodom ter dušnopastirskim delegatom msgr. Antonom Oreharjem na čelu, pa predstavniki slovenski domov in organizacij, so se v povorki približali vnožju spomenika, kamor sta slovenska fanta v narodnih nošah ob grobni tišini položila

Spominske svečanosti ob 30-letnici v Clevelandu

Odličen nastop Zveze slovenske mladine

Veličastne spominske svečanosti ob 30-letnici vetrinjske tragedije so bile v dnevih 17. in 18. maja tudi v Clevelandu. Pripravila jih je Zveza slovenske mladine. In prav to je dalo vsem svečanostim poseben poudarek, da namreč vstajajo med nami mladi, ki nadaljujejo tradicijo starejše generacije in se pripravljajo, da prevzamejo njeno duhovno dediščino. Letošnje spominske svečanosti so dokazale, da ima naša mladina osnovno spoštovanje za ideale, za katere so starejši živeli in umirali.

venec ovit v slovensko zastavo. Za njima so stopili trije slovenski fantje v vojaških uniformah; bili so predstavniki naše mladine, ki služi vojaški rok v vseh treh redovih argentinskih oboroženih sil: vojske, mornarice in letalstva. Ti so z vojaškim pozdravom počastili polaganje venca.

Otroci so se nato zvrstili, da so položili vsak svoj rdeči nagelj kot simbol slovenskih žrtev komunistične revolucije pred 30. leti, na vnožje spomenika, nakar je pred zbrano množico povzel besedo predsednik Narodnega odbora za Slovenijo Miloš Stare, ki je razvil misli, katere objavljamo na uvodnem mestu.

Z govorom predsednika Narodnega odbora za Slovenijo Miloša Stareta je bila spominska slavnost pred spomenikom grala. San Martina v argentinski prestolnici zaključena.

Predstavniki naših domov in organizacij, rojaki in otroci, ki so se udeležili pietetne svečanosti, so se počasi razšli izpred trga pred spomenikom. Ob vnožju marmorja in brona, ki ovekovečuje spomin generala San Martina, nosilca argentinske svobode, pa je ostal venec, skromen poklon njemu in tistim, ki so bili pred tridesetimi leti nosilci naše slovenske svobode. Ostali so tudi nageljni, poklon čiste in iskrene otroške ljubezni, poročstvo nadaljnega življenja naše skupnosti, svobodnega slovenstva, ki bo kot drag biser ohranjalo spomin na naše junake in se po njihovem zgledu žrtvovalo za najdražje človeške ideale.

SPOMINSKA RADIJSKA ODDAJA

Redna nedeljska slovenska radijska oddaja v Buenos Airesu je bila v nedeljo (Nad. na 2. str.)

Akademija

V soboto, 17. maja je bila spominska akademija v nabitno polni dvorani pri Sv. Vidu. Obiskali so jo rojaki iz Clevelanda ter bližnje in daljne okolice. Poleg tistih, ki so pribežali po drugi svetovni vojni in imajo med pobitimi ožje sorodnike, prijatelje in znance, so prišli v velikem številu tudi slovenski naseljenci izpred druge svetovne vojne.

Na akademiji je mladina v različnih skupinah in nastopih in s pomočjo pevcev „Korotana“ in „Slovenskih fantov“ izpovedala, da veruje v narodne in verske ideale, za katere so tisoči žrtvovali svoje življenje. Bil je ganljivo poslušati govornico naše mladine.

Glavni govornik na proslavi je bil inž. Jože Likozar, ki je v globokem in tehtnem govoru razvijal misli, ki so močno prevzele vse poslušalce. Med drugim je poudaril tole: „Z mislijo, da je ljubezen močnejša od smrti, je mladina pripravila letošnjo proslavo. Resni moč pozabiti 12.000 slovenskih mož in fantov, ki so prelili zadnjo kapljo krvi za svoje in naše prepričanje. Ne moremo in ne smemo jih pozabiti! Ali — ne omadežujemo spomina nanje s krutim krikom po maščevanju. Naš spomin naj posvečuje želja, da se nekoč združimo z njimi čisti in neomajni v prepričanju, za katerega so oni pred tridesetimi leti stopali preko muk v smrt, a preko smrti v Slavo.“

Nato se je govornik spomnil tistih, ki so kljubovali v Ameriki vsem nasprotnim vetrovom in nam v najtežjih časih stali ob strani. To so bili: msgr. Ponikvar, rev. Oman, Ivan Zorman, Jaka Debevec, Anton Grdina, Jože Nemanich in še drugi. Nato je omenil one, ki so hodili pot hodili pot begunstva z nami, pa smo jih izgubili: škofa dr. Gregorija Rožmana, msgr. Škerbca, dr. Miho Kreka, Zdravka Novaka, generala Ivana Prenzla in druge, ki so umrli v zdomstvu, zvesti slovenskim in krščanskim idealom.

V sklepu svojega govora je inž. Likozar naglasil: „Ko se mi spominjamo zadnje žrtve vseh naših hrabrih borcev, naj napolnjujejo našega duha ponos, zaupanje in ljubezen. Po tridesetih letih se ne shajamo več na grobovih, da bi na njih žalovali. Danes proslavljamo spomin tistih, ki so nam kazali vzor domovinske ljubezni. Zahvaljujemo se jim za njihovo žrtvo in se krepimo ob njihovem junaštvu.“

Po teh besedah je vodja prireditve Janez Tominc prisrčno pozdravil navzočega dr. Valentina Meršola, ki ima največje zasluge za rešitev slovenskih civilnih beguncev, ter se mu je v imenu vseh zahvalil za njegovo delo.

Pri Mariji Vnebovzeti

Na binško nedeljo, 18. maja se je vršil drugi del spominskih svečanosti. V cerkvi Marije Vnebovzete je bila spominska sv. maša s somaševanjem sedmih duhovnikov. Pevcu na koro so pod vodstvom Ivana Riglerja ubrano peli, in polna cerkev se jim je pridružila. Narodne noše so močno povzdignile vso slovesnost. Mladi so si izbrali svojega duhovnika, ki je maševal in govoril v njihovem imenu in zanje, ko je dejal: „Kakor naši veliki možje in fantje, tako tudi mi živimo iz prepričanja in se ne obračajmo po vetru, kakor dela naš čas. Vse mine in vse ostane. Minili so naši junaki, toda, glej, ostali so.“

Množice zavednih Slovencev so zapuščale cerkev duhovno okrepane, hvaležne junakom za njihovo žrtvo in ponosne nanje.

Posebej je treba poudariti, da so tej spominski svečanosti ki jo je pripravila mladina, pridružili tudi protikomunistični borci, združeni v Društvu slovenskih protikomunističnih borcev, ki so odpovedali svojo vsakoletno lastno spominsko prireditev, da se tako javno pokaže edinstvo med mlajšo in starejšo generacijo zlasti tedaj, ko se spominjamo največje tragedije v vseh slovenski zgodovini.

Predstavniki slov. organizacij, narodne noše, pred spomenikom gen. San Martina

SPOPAD MED VIETNAMOM IN KAMBODŽO

RDEČI TEROR V OBEH DEŽELAH

Skupna marksistična ideologija ni mogla preprečiti, da ne bi prišlo do oboroženega spopada med Vietnamom in Kambodžo, ki sta sedaj oba v krepkih komunističnih režimih. V Kambodži vlada tkim. Rdeči Khmer, ki se nagiba k Maočetungovemu komunizmu, v Južnem Vietnamu pa Vietcong, ki zavzema moskovsko linijo.

Komunistični Južni Vietnam je pred dobrim tednom napadel kamboško otočje Wai v Tajske zalivu ter je boj med obema komunističnima državama trajal šest dni. Vietnamski napadalec je otočje zavzel in ga iztrgal iz oblasti Kambodže.

Opazovalci ugotavljajo, da se na otočju in v morju okoli njega nahajajo velika petrolejska ležišča, ki se jih je sedaj polastil Vietnam. To dejstvo naj bi bil razlog za spopad, odn. za vietnamski napad in zavzetje otočja. Med obema narodoma, kamboškimi in vietnamskimi pa je znano tudi narodno sovražstvo, ki se vleče že več stoletij.

Tako kamboška kakor vietnamska obveščevalna služba sta povsem molčali o spopadu, da zanj ne bi zvedel zunanji svet. Dogodek je ugotovila severnoameriška obveščevalna služba po svojih agentih, ki so jih Amerikanci pustili v

obeh državah po svojem nedavnem umiku. Podrobnosti o spopadu niso znane, prav tako ne število vojaštva, ki je na obeh straneh poseglo v spopad in tudi ne število žrtev, ki sta jih nasprotnika utrpela.

Opazovalci tudi ugotavljajo različen način postopanja komunističnih režimov v Kambodži in v Južnem Vietnamu.

Kamboški komunistični režim je npr. nasilno izpraznil dva milijonsko prestolnico Phnom Penh v 48 urah ter pogljal vse prebivalstvo, od otrok do starcev, iz mesta na deželo, brez sleherne oskrbe z živili in obleko; naj se uredijo kakor vedo in znajo. Režim je z enim zamahom mesečne kamboške prestolnice spremenil v kmečki proletariat, po Maočetungovem vzorec. V izpraznjena stanovanja so se razbohoteno naselili divjaški partizani rdečega Khmerja. Opazovalci primerjajo Kambodžo z evropskim kitajskim satelitom Albanijo.

Komunistični režim v Južnem Vietnamu pa trenutno počasneje nastopa proti prebivalstvu, dasi je že vpeljal tkim. ljudska sodišča, ki obsojajo na smrt številne „kriminalce“ in jih vietnamsko vojaštvo strelja na javnih prostorih pred množicami prebivalstva, ki se mora udeleževati usmrtev, da bo vedno bolj terorizirano.

Opazovalci tudi ugotavljajo, da se ob teh dogodkih ne oglasi niti en glas v zaščito trepečega prebivalstva v Kambodži in Južnem Vietnamu, ne v Združenih državah, ne v raznih mednarodnih organizacijah za človečanske pravice, ne po univerzah, itd. Komunistični režimi lahko brez skrbi terorizirajo kogar hočejo in kakor hočejo, svobodni svet se ne zgane.

Mednarodni teden

NA CIPRU se je na referendumu pretekli teden 99,4% Turkov izjavilo za novo ustavo, po kateri naj bi se na otoku ustanovila posebna turška država, v federaciji povezana z grško ciprsko državo. Referenduma se je udeležilo 70% turških volilcev, ki jih je 120.000.

FRANCIJA je na tihomorskem atolu Fangataufa izvršila prvi podzemski atomski poskus in objavila, da je tako tehnično dosegla ZDA in ZSSR, ki sta bili doslej edini velesili, kateri sta izvrševali podzemске atomske poskuse.

FILIPINI so z rdečo Kitajsko vpostavili redne diplomatske stike ter odpovedali diplomatske stike s Taiwanom, nacionalistično Kitajsko. Opazovalci ugotavljajo, da spada priznanje kitajskega režima v „tretjo fazo skrbno pripravljenega strateškega načrta pekinškega režima.“ Prva faza je bilo kitajsko včlanjenje v ZN, druga faza je bilo ameriško, kanadsko in avstralsko priznanje pekinškega režima, v tretjo fazo pa spadajo priznanja manjših držav ter vedno večja diplomatska izolacija taiwanske Kitajske. Četrta faza pa bo morda tudi nasilno zavzetje Taiwana.

INDIRO GANDHI, indijski predsednik, je delhijsko sodišče obsodilo korupcije pred zadnjimi volitvami ter sedaj opozicija bučno zahteva njen odst.

GRČIJA je zaprosila za včlanjenje v Skupni evropski trg. Grčija je sporočila tajništvu SET-a, da hoče postati deseta redna članica te organizacije, da bo „utrdila demokratski režim doma in pomagala graditi združeno in močno Evropo.“ Sedanji predsednik SET-a, irski veleposlanik Brendan Dillon, je izjavil, da je „grška prošnja velikega zgodovinskega pomena.“

Petrolej bo še dražji

ARABCI NOČEJO DOLARJEV

V glavnem mestu afriške države Gabon, v Librevillu, se je pretekli teden končalo zasedanje delegatov 13 petrolejskih držav, kjer so se dogovorili, da bodo letošnjo jesen znova zvišali ceno petroleju.

Zvišanje cene petroleju, ki ga bodo objavili pozneje, bo verjetno doseglo 30 odstotkov ter bo ostali svet to zvišanje stalo do 30 milijard dolarjev.

Te države so tudi sklenile, da bodo zvišale ceno tudi naravnemu plinu in bodo odslej naprej ceno naravnega plina navezali na ceno potroleja.

Sklepi delegatov petrolejskih držav so bili naslednji:

1) Zaradi inflacije bo zvišana cena petroleju letos oktobra.

2) Petrolejske cene ne bodo več kotizirali v ameriških dolarjih, ker so te države zaradi zmanjšanja vrednosti dolarja odn. zaradi inflacije utrpeli „izgubo.“ Petrolejske države bodo za kotizacijo petrolejske cene uporabljale bolj

stabilno enoto, tkim. special drawing right (derechos especiales de giro), ki sloni na vrednostnem povprečju 16 najmočnejših valut, med njimi ameriškega dolara. Trenutno je taka povprečna vrednost SDR 1,20 ameriškega dolarja.

3) Cena naravnega plina bo vezana na vsakokratno ceno petroleja. Več petrolejskih držav je namreč bogatih tudi na naravnem plinu

Nekatere petrolejske države so na konferenci izjavile, da so zaradi inflacije in padca vrednosti ameriškega dolarja na mednarodnem trgu izgubile do 30 odstotkov dohodka ter so zato predlagale, naj bi ceno petroleju zvišali letošnjega oktobra za 30 odstotkov. Druge države, med njimi Saudijeva Arabija, pa so predlagale, naj bi ceno petroleju zvišali samo za 10 odstotkov.

Prihodnje zasedanje petrolejskih držav bo letos septembra na Dunaju, ko bodo določili novo ceno petroleju in naravnemu plinu.

brez posledic, takšnih ali drugačnih — vsekakor pa posledice bodo. Zato sem ti predlagal v tvojem lastnem interesu, da intervju umakneš, ker je morda prav zadnji čas, preden knjiga v Trstu izide.

Skušal sem ti razložiti današnjo situacijo, ko se okoli Jugoslavije spletajo komploti klevet, ko se razpihuje afera nepomembnega Mihajlova za mobilizacijo evropskih kulturnih krogov proti nam. Izrazil sem ti svoj sum, da te sile skušajo zdaj potegniti tudi tebe v svoje kolo, ker se zavedajo, da bi bilo tvoje ime mnogo pomembnejše od razpihnjenega Mihajlova. Ti bi bil bolj imeniten zalogaj za vse tiste, ki nas danes napadajo. Rekel sem ti tudi, da močno sumim, da te Pahor vleče v to nesrečno in končno tudi tragično vlogo. Ta moj sum se je še okrepil, ko sem prebral Pahorjev odgovor. Pahor te hrabri, da vztrajaš, obljublja ti pomoč evropskih kulturnikov, med njimi tudi H. Bölla. Vse te ljudi Pahor zdaj mobilizira ter pripravlja evropski kulturni škandal okoli tebe in predvsem proti Jugoslaviji. Ali se zavedaš, kam te hočejo speljati? Porivajo te v situacijo, iz katere ni več vrnitve a tudi ne na tiste progresivne pozicije, ki si jih nekdanj (španija, OF) zastopal in s katerimi se še danes upravičeno ponašaš. Vse to sem ti skušal dopovedati, iskreno in prijateljsko, ne pa kot emisar prestrašenega in razburjenega slovenskega političnega vodstva, kakor si to na nerazumljiv način razlagaš in dopoveduješ Pahorju.

Sam si mi povedal, da je osrednja točka tvojega intervjuja usoda po voj-

La Alemania dividida

El pasado 17 de junio volvió a recordarse en Alemania occidental — a través de la celebración conmemorativa anual del llamado “Día de la Unidad Alemana” — el frustrado intento, en 1953, que efectuaron en forma espontánea a la vez que esporádica, los pobladores de Berlín oriental y de otras partes del Este germano, de protestar contra la opresión comunista.

Como se sabe, ese intento — que fue abortado antes de poder convertirse en un verdadero levantamiento popular — fue la última manifestación abierta de hostilidad hacia el régimen de Pankow de la cual se haya sabido en lo que hoy se llama oficialmente la República Democrática Alemana.

Los alemanes occidentales, empero, siguen acordándose de ese fugaz episodio, como de algo que simboliza el ansia de libertad de sus compatriotas que están “del otro lado”.

Esa ansia de libertad, que obligó a los jefes comunistas levantar en Berlín el “muro de la vergüenza”, pues nada podía detener a quienes, tratando de escapar de la opresión, desafiaban todos los riesgos.

Como los alemanes del este, muchos otros pueblos vieron acalladas sus voces de protesta bajo el terror del régimen comunista. Sin embargo tenemos plena conciencia y plena esperanza, que llegará el día de la liberación, en que todas esas naciones sojuzgadas sacudirán el yugo que las oprime, para lanzar a todos los vientos el grito sagrado de LIBERTAD.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Lahko bi rekli da je prvi preplah mimo in da je vlada izvajala novo zmagajo, ki pa je bila ena najtežjih v obdobju skoraj že enega leta, odkar je nastopila sedanja predsednica, gospa Peronova. Nevarnost splošnega ljudskega odpora, političnega udara ali vojaškega puča se je razblinila, ker ji je popolnoma manjkalo realne podlage. Umirjenje sindikatov, spričo pristanka nekaterih močnih gremijev na smernice, ki jih je dalo državno gospodarsko vodstvo, in politični dialog, ki ga je ponovno vzpostavila gospa predsednica, je znak, da je nevihta vsaj zaenkrat že mimo. Vsakdanje nezadovoljstvo sicer raste spričo vsake povišice raznih izdelkov, vendar ostaja v mejah ostrega a neučinkovitega protesta.

Opričilo takih protestov je očitvidno, če le pogledamo naslovne strani dnevnikov v teku zadnjega tedna. Povišice kruha, mleka, zdravil, železnice, sproščene cene živine in kot posledica tega nove cene mesa, da ne govorimo o povišanju dnevnega časopisja. Vse povišice se sučejo v višini nad 70% in dosežejo neredko 100 ali več odstotkov.

Spričo tega stanja je razumljiv oster odklon s strani plenarija Glavne delavske konfederacije (CGT) na vladno ponudbo povišice plač za 45%. Vendar ta odklon je bil formalen, združen s kritiko novega gospodarskega vodstva in nove ekonomseke politike. V praksi so nekateri sindikati sprejeli vladne smernice (med njimi v prvi vrsti močni gradbeni sindikat), in podpisali nove delav-

SOVJETI gradijo veliko raketno oporišče v somalijskem pristanišču Berbera, je objavil ameriški obrambni minister Schlesinger. Sovjeti objave niso zanikali, temveč samo izjavili, da „ameriške obtožbe ne odgovarjajo duhu časa niti ne interesom nadaljnje odjuge v sovjetsko-ameriških odnosih.“

ske pogodbe. K temu je seveda tudi pripomogel vladni namen, da bodo plače odslej avtomatično povišane vsake tri mesece in sicer v istem razmerju, kakor bo v tem obdobju narasla draginja.

Kar pa se tiče pokojnin, je vlada z dekretom zvišala minimalne pokojnine na 1750 novih pesov (prej 1630) in penzije na 1340 novih pesov (prej 1250) tudi to seveda z obljubo, da, kadar bo možno, uredi pokojninske zadeve in upelje 80 odstotne pokojnine, to je, da bi upokojenec prejel 80 odstotkov svoje zadnje plače, količina ki bi se avtomatično povišala, kadar bi se povišale plače, in vedno ohranjala isto razmerje odstotkov. Pa to so seveda zaenkrat le še dobri nameni za daljno bodočnost.

Na političnem polju je vladi tudi mnogo pripomoglo zdržanje opozicijskih strank, ki niso izrabile gospodarske krize v svoj namen. Tako se je na povabilo predsednice sestel z gospo Mario Estelo Martínez de Perón radikalni vodja dr. Balbín. Ta ji je v ponedeljek 16. predložil vrsto problemov, katerih rešitev zahteva radikalna stranka kot druga politična sila v državi. Vendar so vse te zahteve bile postavljene v sklopu „konstruktivne opozicije“; slične zahteve v preteklosti, kot je dr. Balbín sam omenil na kasnejši tiskovni konferenci, niso bile nikdar izpolnjene. Sedaj pa je dobil od predsednice trdno zagotovilo, da bodo pogledi radikalov na določene probleme upoštevati pri nadaljnjem delu vlade. Naslednji dan je predsednica sprejela predstavnike glavnih neperonističnih strank, povezanih v justicialistični fronti.

Kar pa se tiče oboroženih sil omenimo le, da je bivši poveljnik vojske general Anaya, ob priliki banketa, ki so ga organizirali ob njegovem odhodu pozval vojsko naj stori vse, „da se z orožjem ne poruši, kar se je zgradilo z volilnimi urnami.“

ŠE OB KOCBEKOVI AFERI

Tone Fajfar piše Kocbeku

Tone Fajfar iz Spodnjega Brnika je zdaj 62 let star ter je nam poznan še od tedaj, ko je bil „misijonski brat“ v tiskarni misijoniščen v Grobljem. Ne vemo, če ima srednješolsko izobrazbo, verjetno samo nižjo gimnazijo. Ko je izstopil iz misijonske družbe, je bil tiskar v Zadrugi tiskarni in Ljubljani ter se je uveljavil v Krščanski strokovni zvezi in bil izvoljen v njen Izvršni odbor. Kot tak se je pred revolucijo najbolj prizadeval za sodelovanje strokovničarjev s komunistično stranko in za njih skupno nastopanje pri volitvah l. 1938. Je ustanovni član Osvobodilne fronte, v katero so vstopili kot pristaši „kristjanov“ v OF dr. M. Breclj, Tone Fajfar in Edvard Kocbek. Ti trije so tudi podpisali znano Dolomitsko izjavo spomladi l. 1943, s katero so se odrekli samostojnosti, ter se povsem in v vsem podredili vodstvu komunistične stranke Slovenije. Tedaj je bil konec OF kot „koalicijske vlade“. V vodstvu OF je Fajfar zavzemal velike položaje: Poverjenik za prehrano NOS, član predsedstva AVNOJ in SNOS, član IOOF, minister vlade ZKS za gozdarstvo, trgovino in lesno industrijo, zvezni ljudski poslanec, član KPS. Naravna posledica je bila, da je Tone Fajfar l. 1946 pristopil v komunistično stranko, prav tako kot dr. Marjan Breclj. Odslej nastopa kot včlanjen komunist in njen funkcionar. Kot „kristjan“ v OF“ je ostal samo še E. Kocbek in je kot tak bil podpredsednik OF, zvezni minister za Slovenijo v beograjski centralni vladi ter dolgo let potem tudi podpredsednik slovenske skupščine v Ljubljani, vse dokler ga niso vrgli iz vlade in predčasno upokojili.

Priobčujemo pismo Toneta Fajfarja, ki ga je pisal Kocbeku 19. marca, da bi ga pregovoril, da ne bi izšla knjiga, ki sta jo za Kocbekovo 70-letnico pripravila pisatelj Rebuta in Pahor. Posebno bi Fajfar rad prepričal, da ne bi izšel Kocbekov pogovor s Pahorjem. Po izidu knjige pa so „Naši Razgledi“, ki izhajajo v Ljubljani objavili celoten pogovor Kocbeka s Pahorjem, v številki iz dne 9. maja. Namesto epiloga pa so „Naši Razgledi“ objavili pismo Fajfarja Kocbeku, kakor se glasi:

Spoštovani tovariš Edi!

Na tvoje pismo meni in še posebno na tisto, ki si ga poslal Borisu Pahorju, ti moram poslati nekaj pripomb. Močno se mi namreč dozdeva, da me nisi dobro razumel ali pa me nisi mogel razumeti, ker si tako do kraja zaverovan v svoj prav.

Naj te še enkrat spomnim na glav-

no smer mojega prizadevanja, ko sem ti hotel pomagati iz situacije, v katero si zabredel, ko si dal Pahorju tak intervju. Povedal sem ti, da po tvoji odgovori najhujši in najostrejši od vsega, kar si doslej povedal (Ognjišče, Deutsche Welle), da so tudi zelo izizvalni, kakor bi hotel za seboj zaloputniti vsa rata. Opozoril sem te, da objava takšnega teksta ne bo mogla ostati

Sploh vidim, da se je v tvojem odnosu do belogardistov in domobrancev nekaj spremenilo. Če v intervjuju trdiš, kako so bili komunisti veseli, ko se je začela pojavljati bela garda, češ, zdaj smo dobili pravega kontrarevolucionar-nega sovražnika, potem moram reči, da si popolnoma izgubil spomin. Ali ne veš, kako sta se OF in partija leta 1942 trudila, da bi preprečila belo gardo? Ali si pozabil na pisma in intervencije OF, naše skupine in tudi partije pri škofu, da bi cerkev vsaj nevtralizirali? Prepričan sem, da vsega tega še nisi pozabil, toda kaj pomeni to, da danes trdiš nekaj neresničnega? Ali se res skušaš prikupiti izdajalski belogardistični emigraciji, da daješ prav njihovi argumentaciji, češ, da je partizanstvo krivo za nastop bele garde?

Ko bo nesrečna knjiga v Trstu izšla, seveda ne bo mogla ostati brez odziva. Hudo mi je žal, ker nisem uspel, da bi ti prihranil nove in hujše težave. Predvsem mi je žal, ker se oddaljuješ od svoje lastne preteklosti, ki si jo doživljal v naši skupni družbi, skupinski in OF-ovski. Skrbim me, kam te vlečejo tvoji prijatelji, katerim v roke si predal sebe in svoja stališča.

Vem, da si obseden od prepričanja, da je vse, kar se je dogajalo s teboj, organiziran komplot. Toda vseeno mi lahko verjameš, da tega mojega osebnega pisma nisem poslal po nikakršnem naročilu, ampak v iskreni želji, da bi ti, kakor koli je danes pač mogoče, pomagal.

Novice iz Slovenije

LJUBLJANA — Mladinska knjiga je izdala v zbirki „Monumenta literarum slovenicarum“ v 2.000 izvodih faksimile Cankarjevega rokopisa novele o „hlapcu Jerneju in njegovi pravici.“ Sprememno besedo je knjigi napisal dr. Anton Slodnjak. Mladinska knjiga je določila ceno tej knjigi na 220 dinarjev.

LJUBLJANA — V prejšnji številki smo objavili novico, da je na ljubljanski univerzi letos vpisanih 14.598 akademikov. Sedaj pa smo brali v Delu z dne 17. maja, da so v kinodvorani na Viču slovesno sprejeli v partijo 140 novih komunistov — študentov ljubljanske univerze. Slavnosti so se morali udeležiti poleg „slavljencev“ tudi profesorji, zastopniki samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij univerze. V kulturnem delu so novim partijcem peli pevci APZ Tone Tomšič, recitirali pa so jim recitatorji z akademije za gledališče, radio, film in televizijo...

MARIBOR — Na mariborskem sejmišču so 23. maja odprli 9. mednarodno razstavo cvetja, ki pa je letos kaj malo mednarodna: iz tujine so razstavljali le madžarski cvetličarji, poleg njih se je udeležilo razstave nekaj hrvaških podjetij.

ŠKOFJA LOKA — V pripravah za odprtje rudnika urana v Žirovskem rudniku se zatika. Rudnik bi moral biti odprt do leta 1979, pa delo zelo malo napreduje. Če ne bodo teh napak odpravili, bo prišlo do zamude tudi pri jedrski elektrarni v Krškem, ki naj bi proizvajala elektriko s žirovskim uranom.

DOBRNA — V tem zdraviliškem kraju bodo letos slavili 350-letnico, ko je Matija Gačnik zgradil prvo zdraviliško poslopje. Kraj sam pa je že prej slovel po zdravilnih vodah. Dobrna spada med najbolj obiskovana zdravilišča v Sloveniji. Toda imajo premalo prostora. Tako računajo, da bodo morali letos do konca leta odkloniti vsaj 5000 gostov. Da bi stiski odpomogli, bi nujno potrebovali nov hotel. Za to pa zdravilišče samo nima dovolj denarja in že dalj časa zaman išče soinvestitorja.

SLOVENJ GRADEC — Lani so se gospodarski krogi v Mislinjski dolini precej navduševali za ponovno zgraditev železniške proge med Otiškim vrhom in Slovenj Gradec. Proga naj bi služila predvsem za tovarni promet. Po zadnjih analizah pa je vse padlo v vodo, podjetja že niso več tako zainteresirana za progno v glavnem zaradi sofinanciranja, ker se je železniško podjetje iz Ljubljane finančnemu sodelovanju odpovedalo, ko je zvedelo, da bi podjetja polovico blaga prevažala s tovornjaki. Tako je verjetno mislinjska proga za vedno zakopana.

VELENJE — Velenjski rudarji so v prvih štirih mesecih nakopali 1.530.000 ton premoga, to je kar 19 odstotkov več kot so načrtovali. Toda podjetje je kljub rekordnemu odkopu premoga, ki ga skoraj vsega porabijo šoštanske elektrarne v hudih finančnih težavah. Slovensko elektrogospodarstvo mu dolguje 130 milijonov dinarjev, rudnik pa ima kljub

Ob desetletnici smrti Msgr. Hladnika

Na argentinski državni praznik zastave, medtem, ko so Slovenci obhajali praznik sv. Rešnjega Telesa s procesijo v Don Boscu, je umrl 20. junija 1965 največji dobrotnik novih izseljencev v Argentini msgr. Janez Hladnik.

Njegov pogreb pred desetimi leti je bil veličasten, kakor ga ta del velikega Buenos Airesa ni videl do tedaj. Saj je bil ta kraj še pred desetletjem prava močvirnata goščava na robu mesta, ki se preliiva v „blatno vas“ in v zapuščenost pampe. Toda Hladnik je tu začel kot pravi misijonar in je v tem blatu dvignil iz nič cvetoče naselje. Ne samo za argentinske proletarce, temveč tudi za slovenske „begunce“, ki jim je pomagal, da so si v njegovi fari poceni kupili ozemlje.

To je postalo res lepo, tlakovano mesto, z veličastno slovensko cerkvijo, več šolami, gimnazijami, sestrskimi in misijonskimi konvikti, s športnim prostorom in lepimi vilami in hišami premožnih Slovencev, mesto ki so mu sicer dali skromno ime „Slovenska vas“, sredi katere stoji nje centrum Hladnikov dom.

Hladnik je bil apostol svojih argen-

zlasuženim milijonom blokirani tekoči račun.

MURSKA SOBOTA — Pomurje je sredi maja zajel prvi vročinski val. Sredi dneva je živo srebro zraslo celo do trideset stopinj. Ta huda vročina je povzročila precej skrbi kmetovalcem, ker so se zlasti na kasnih posevkih začeli kazati znaki vnenja. Zaradi hude vročine so tudi štorke že od zana zapuščale svoja gnezdišča. To bi pa moglo slabo vplivati na prirast, ker so štorke bile ravno sredi valjenja.

LJUBLJANA — Zaradi pomanjkanja denarja so podaljšali roke za dograditev avtoceste na odseku Hoče—Celje. Ta odsek naj bi po novem dokončali do julija 1976, odsek med Arjo vasjo in Celjem pa naj bi dogradili do konca septembra 1977. Popolnoma so spravili z dnevnega reda misel, da bi odsek avtoceste med Razdrtim in Senožečami začeli graditi že letos, kakor so prej nameravali. Izvršilni odbor republiške skupnosti za ceste je sklenil, da bo ceste gradil ali popraviljal le ob upoštevanju razpoložljivega denarja. Položaj pa verjetno postaja bolj kritičen, kot si predstavljajo, kajti inflacija kar pridno narašča...

LJUBLJANA — Ugotovili so, da leži v carinskih skladiščih v Sloveniji toliko blaga, da bi z njim lahko naložili vlak, ki bi bil dolg kar 300 kilometrov. In če bi delavci vedeli, koliko podjetja plačujejo ležarine iz malomarnosti, bi prišlo do prave revolucije. Zato so sklenili, da bodo v Sloveniji uzakonili nov zakon, ki bo točno določal, koliko časa sme blago ležati v skladiščih.

Umrli so od 15. do 25. maja 1975:

LJUBLJANA — Minka Bernik r. Ham; Franc Šepetavec, up. čevljar; Poldi Srebot; Miha Klemenc, up., 75; dr. Boris Puc, odvetnik; Anica Rupar r. Cankar, 75; Alojzija Mavsar r. Mar; Marija Sušteršič r. Pekljaj; Franc Bernard, up., 75; Franci Robinik, usl.; Alojz Pirkovič, up. g. tehnik; Alojz Kočvar, sofer; Štefan Gerič; Anton Gmajnar, up., 79; Lojze Možina; Karel Pečkovšek, 85; Franc Kavčič; Ivan Žizmond, 77; Ignac Kapelj, up. sofer; Andrej Klede, 79; up.; Franc Oblak, strojni stavec; Franc Ciuha, up. poštar; Malči Ložak r. Ameršek; Antonija Beničič r. Buljan, 82; Janez Hegler, up.; Frančiška Pavlič r. Zupan, 98; Rudolf Devetak, up. pleskar; Alojzija Starman, 95; Boris Kalin, akad. kipar; Terezija Stanič r. Mayer, 77; Barbka Lipovšek-Sčetinin, prof.; Olga Pirš r. Vovk; ing. Erik Eiselt; Terezija Kralj r. Majdič, 79; Alojzij Trček, up. žel. inšp.; Drago Nagode, vod. instalater; Ana Topolovec, 80; Martin Remih, 83, up., kor. borec, 82; Leon Švarc, obrtnik; Teo Matija Golobič; Marica Filipič r. Marčan, 81.

RAZNI KRAJI — Marija Bajuk, up. Radovica; Katarina Lasič r. Princič; Tacen; Kristina Uranič, up., Kamnik; Franc Vidmar, sofer, Logatec; Ivan Lubrecht, poslovodja, Velenje; Vinko Rupnik, up. defektolog, Piran; Franja Zmave r. Jeraj, up. učit., Radmirje; Fanika Kobler, Brežice; Valentin Kralj, čevljarski mojster, Mlinše; Rafael Lapajne, up., Podpeč; Anton Štrajner, up. čevlj. mojster, Vaše; Matko Grom, 82, up. carinik, Stara Vrhnika; Ana Rahten r. Venišnik, Podkraj; Štefan Petkovič, Vrhnika; Marija Pečar, Vrhnika; Alojzij Huč, Hrovača; Blaž Lah, up. učitelj, Crešnjevce; Nande Stritih, gradb. teh-

tinskih kreolcev, pa pravi Janez Evangelist Krek slovenskim novonaseljencem po drugi svetovni vojni, kakor ga je ob pogrebu pred desetimi leti primerjal govornik Miloš Stare. Prvi je bil, ki je razumel naš položaj, našo borbo, in tudi prvi pohitel na pomoč. Takrat so mu nekateri očitali, da jih je spravil v to zapuščenost, danes ga blagrujejo prav tako, kot ga blagrujejo domačini, ki gledajo v njem varnost svetniškega duhovnika, ki se je ves žrtvoval samo za druge, beračil zanje in tudi sam delal kot peon za blagor svojih vernikov. Po veličastnem pogrebu, ki ga je vodil sam tedanji škof msgr. Schel, pravi občudovalec in častilec Hladnikovih duhovnih in socialnih kreposti, in po drugem pogrebu po dveh letih, ko so Hladnikovo truplo položili v njegovi cerkvi v grobnico, je njegov grob postal, skoraj bi rekel, svetinja tega kraja. Kako živi Hladnik v spominu tega verskega občestva, priča lepa kapelica nad njegovim grobom ter napis na pročelju cerkve, kjer stoji ovekovečeno njegovo delo: „Duh in Volja. Pobožna duša. Prvi župnik naše župnije. Ustanovitelj naslednj župnij: Sv.

SLOVENC V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Osebnosti

Umrli je dne 8. junija 1975 v Buenos Airesu *Civil Kranje* v 65. letu svoje starosti. V Argentino je prišel leta 1948 iz Ponikev na Tolminskem. Bil je zaveden Slovenec in odločen protikomunist. Rad se je udeleževal slovenskih prireditev, zlasti romanj in izletov Družabne Pravde ter prireditev v Slovenskem domu v San Martinu. Lansko leto je obiskal svojo drago Primorsko, letos pa mu je nepričakovano zavratna bolezen prergrala nit življenja. Dne 10. junija so ga položili v družinsko grobnico družine La Porta v Montevideo. Njegovi soproggi gospej Elmi La Porta, bratoma Gabrijelu in Danilu in vsem ostalim sorodnikom, izrekamo globoko sožalje.

VILKO CUDERMAN — 70 LET

Biti tajnik osrednjega najvažnejšega slovenskega društva v Argentini — Zedinjene Slovenije — ni lahka stvar. Ni s tem mestom združenega samo mnogo napornega dela, ki jemlje človeku ves prosti čas, ampak je to mesto tudi polno odgovornosti. Zedinjena Slovenija je predstaviško društvo, ki pred oblastmi in v raznih forumih predstavlja slovensko skupnost, ki organizira velike skupne slovenske prireditve, ki se po svojih odposlancih udeležuje raznih argentinskih in mednarodnih sestankov, ki vzdržuje slovensko pisarno, knjižnico, vodi slovensko šolstvo, organizira mladinske počitniške kolonije, vodi Medorganizacijski svet itd.

Tej in taki Zedinjeni Sloveniji je bil Vilko Cuderman tajnik dolgih 12 let. S tem je dovolj povedanega. Užival je veliko zaupanje članstva. Na letošnjem občnem zboru Zedinjene Slovenije pa je prosil članstvo, da ga razreši tajniškega dela, ostal pa je še nadalje odbornik društva.

Vilko Cuderman je bil rojen 28. maja 1905 v Ljubljani in je torej pred nekaj dnevi slavil svojo sedemdesetletnico. V Ljubljani je nekaj časa obiskoval humanistično gimnazijo, potem pa je šel na trgovsko šolo. Po končani šoli je nastopil službo v knjigovodskem oddelku Prvega delavskega konzumnega društva v Ljubljani, kjer je prišel v stik z različni krščanskimi socialnimi delavci. Že kot

nik, Bistrica pri Trziču; Katarina Mejač, 92, Zajelše; Antonija Kramer, Celje; Cilka Fefer, Vrhnika; Mihael Mencinger, up. kleparski mojster, Radovljica; Jožef škoda, dolg. žup. na Pregarjah, 86, Podlipa; Pavla Jarc r. Fišer, 85, Celje; Jožef Žemlja, posest. Vrba; Anton Komatar, posestnik, 76, Golo brdo; Marija Šteber r. Kremžar, 79, Črnuče; Josefina Jordan r. Pogorevc, 72, Laško; Marija Zupančič r. Puš, šivilja, Selo pri Radohovi vasi; Stanko Lampič, up. učitelj, Ročevnica; Jože Sajin, posestnik, 81, Mereče; Viktorja Franko r. Perne; Tržič; Frančiška Škrli r. Mihevc, Dol. Logatec; Katarina Bajzelj, up., 82, Bitnje; Ivan Čepelak, Ljubno; Marja Ulčar, taksist, Bled; Marija Peternelj r. Zajc, Zadobrova; Franc Vrhovec, biv. mesarski mojster, Litija; Jože Klšek, up., Dol pri Hrastniku; Janez Zalaznik, up., Trbovlje; Frančiška Anzur, Zagorje; Franc Kralj, 89, Čepelje; Dominik Tomazin, Medvode; Frančiška Velkavrh, up., 94, Vrhnika; Jernej Marinko, up., D. M. v Polju; Lucija Kranje r. Kopitar, 93, Repnje.

Jožef Pompejski, Naša gospa Fatimska, kapela sv. Križa v Fioritu; župnijskega kolegija, vzpodbudnik sester frančiškank in njih delovanja, gibalna sila, napredek našega okoliša.“ — Tako ploščo so mu postavili domačini na pročelju njegove cerkve že ob drugi obletnici smrti l. 1967.

In mi Slovenci? Ali je za nas storil kaj manj in je kaj manj zaslužen? Argentinci so ustanovili poseben Stalen odbor za ohranjanje njegovega spomina — in mi? Mi, ki nam je preskrbel naselitev v tej deželi, ki nam je omogočil ustanovitev Slovenske vasi?, ki je bil naš največji dobrotnik in prvi v tej deželi.

Da se izkažemo hvaležni, se mu bomo poklonili ob 10-letnici njegove smrti, 20. t. m. na državni praznik, in mu vzdali prav tako v pročelje cerkve spominsko ploščo, veliko ali skromno, toda nič manj polno hvaležnosti v naši lepi materiniščini!

„Msgr. Janezu Hladniku — ob desetletnici njegove smrti — hvaležni Slovenci. — La colectividad eslovena agradece.“

Vsi v Slovensko vas — na državni praznik ob 17. uri!

mlad fant se je živahno udeleževal pri Šenpeterskem Orlu kot vesten član in dober telovadec vse do razpusta te organizacije. Pozneje je deloval v krščanskem socialnem gibanju, zlasti v „Zvezi združenih zasebnih in trgovskih nameščencev“, ki je bila ena izmed prvih organizacij na Slovenskem, ki je stopila v odkrit boj zoper „krščanski socializem“ in komunizem.

Ko se je doma začela državljanska vojna, je bil naš jubilat takoj v vrstah Slovenske legije, in po ustanovitvi Primorskega domobranstva je na prošnjo vodstva Slovenske legije odšel na Primorsko pomagat organizirati protikomunistično vojsko. Po končani vojni je bil v italijanskih taboriščih, od koder je emigriral v Argentino, kjer je sprva služboval pri podjetju Diadema Argentina v Comodoro Rivadavia, pozneje pa je prevzel delo v knjigovodskem oddelku velike kartonažne tovarne Scholnik v Hurlinghamu pri Buenos Airesu. Takoj se je tudi začel udeleževati v slovenskem javnem delu, saj je še danes član raznih slovenskih organizacij in domov. Največ svojih sil pa je posvetil Zedinjeni Sloveniji, kjer je bil — kakor smo že omenili — 12 let vzoren tajnik. — Posebej pa moramo naglasiti neko edinstveno posebnost jubilanta: skupaj s svojo soprogo Marijo roj. Arbeiter se je v vseh letih bivanja v Buenos Airesu udeleževal — lahko rečemo — skoraj vseh slovenskih prireditev. Kdor je žel. govornik z njim, je šel npr. na predavanje Slovenske kulturne akcije ali na kako drugo večjo prireditev in ga je tam gotovo našel.

Pri svojem obsežnem delu je imel naš jubilat krepko oporo in razumevanje pri svoji soproggi gospej Mariji, ki mu je tudi pomagala pri njegovem javnem delu in ga vedno rada spremljala na prireditve.

Vsa slovenska organizirana skupnost prisrčno čestita Vilku Cudermanu k njegovi sedemdesetletnici in ga prosi, da še naprej pomaga pri delu za slovensko emigracijo.

OBČNI ZBOR SKA

V petek 14. t. m. se je vršil občni zbor SKA, na katerem je bil potrjen stari odbor, ki ga predstavljajo: predsednik dr. Tine Debeljak, podpredsednik arh. Marijan Eiletz, blagajnik Ladislav Lenček, tajnik dr. A. Kukovica; nadzorni odbor Jože Vombergar in dr. Jože Krivec. V odbor spadajo po svojih funkcijah tudi vsi vsakokratni vodje posameznih ošev: teološkega (dr. M. Gogala), filozofskega (dr. A. Kukovica), literarnega (F. Papež), dramskega (L. Rezelj), glasbenega (N. Jeločnik), zgodovinskega (dr. S. Baraga) in prirodoslovno-tehničnega (ing. M. Povše), kakor tudi urednika Meddobja (F. Papež) in Glasa SKA (N. Jeločnik). Med slučajnostmi je izglasovan predlog, da se poveri odboru postavitev posebnega organizacijskega poverjenika s pravicami in dolžnostmi odbornikov. S tem odborom vstopa SKA v 21. leto svojega obstajanja in delovanja.

„Slovenski svet“

NOVA KNJIGA ZA SLOVENSKE ŠOLE

Višji razredi slov. ljudskih šol v Argentini so dobili težko pričakovani učni pripomoček, knjigo „Slovenski svet“.

Učitelji in starši, ki bodo otrokom to knjigo dan za dnem približevali in iz nje črpali snovi za spoznanje in bogatenje zakladnice slovenstva, bodo mogli podati na podlagi doživetih uspehov najstvarnejšo in dokončno oceno.

Če se postavim na mesto otroka in začnem listati knjigo, mi najprvo obstoji pogled na stavku iz naslovne strani „Biti slovenske krvi — bodi Slovincu ponos“. Spreleti me zavest, da gre za nekaj velikega, važnega; a ostane mi vprašanje, zakaj to?

Listam naprej in z zanimanjem ogledujem številne slike in ilustracije, le škoda, da je vse tako v pustih sivih barvah.

Kar na lepem, med gostim tiskom, zasledim v nadaljevanju potovanje mojih prijateljev po Sloveniji in želim do podrobnosti zvedeti, kaj vse so doživeli Matjaž, Anka pa Gregor in Bogdan kakor tudi vsi njihovi sorodniki, ker si zelo želim, da bi kdaj obiskala Slovenijo pa tudi Sev. Ameriko in Avstralijo, iz katere nam je pisal prijatelj Marko.

Posebno pozornost mi tudi vzbudi dirkalni avto, slika slov. pisateljev, ki žive v Argentini in ugaja mi slovarček v slikah, ker mi pomaga igranje odkrivati predmetom slovenska imena. Drugo snov bom pa gotovo morala temeljiteje predelavati tekem leta s pomočjo in zahtevo učiteljev. V zadnjih poglavjih z veseljem najdem razloženo zamisel „Slovenije v svetu“, ki nam je kažipot v bodočnost.

Z veseljem in ponosom gledam na ta novo ustvarjeni simbol idealizma Slovencev v zdomstvu. Posebno priznanje izražam skuoini učiteljev, ki je sestavila snov, pa tudi vsem tistim, ki so na katerikoli način pripomogli k izdaji te knjige.

Učiteljem bo ta knjiga v oporo,

Po športnem svetu

BJOEN BORG, mladi švedski teniški igralec je letos spet osvojil prvo mesto in pokal na turnirju v Parizu na igrišču Roland Garros. In tudi to pot se je v finalu srečal z Argentincem Guillermom Vilasom iz Mar del Plate. Borg je premagal Vilasa v slabih dveh urah z rezultatom: 6:2, 6:3 in 6:4.

LJUBLJANSKA OLIMPIJA je v prvi jugoslovanski nogometni ligi le zbrala v pomladanskem delu prvenstva dovolj točk, tako da se je obvarovala tretjega kola pred koncem izpada. Za prvo mesto pa je velik favorit Hajduk ki je v 31 kolih zbral 42 točk, na drugem mestu pa je bila Vojvodina iz Novogada. Olimpija je zbrala 29 točk s 7 zmagami, 15 neodločenimi igrami in 9 porazi ter je bila na 12. mestu.

V drugi zvezni ligi je Maribor tudi izven nevarnosti, pač pa je trbovelski Rudar krepko na zadnjem mestu, saj je zbral le 7 točk (3 zmagov, 1 neodločen rezultat in kar 25 porazov).

MLADA ARGENTINSKA košarkarska reprezentanca je 14. junija v odločilni tekmi za 4. južnoameriško košarkarsko prvenstvo izgubila v Araraquara, Brazil, z brazilsko ekipo s 35:77. Tako je prvo mesto zasedel Brazil, drugo Argentina, slede pa Urugvaj, Čile, Venezuela, Peru, Bolivija in Paragvaj.

Podražitev časopisnega papirja

Z novim 100% razvrednotenjem argentinskega peza nasproti ameriškemu dolarju — letos marca je bil pezo razvrednoten od 9.98 na 15.10, 5. t. m. pa od 15.10 na 30.00 pezov za en ameriški dolar — se je v istem razmerju in še več dvignila cena časopisnega papirja, ki ga Argentina skoro v celoti mora uvažati. Dejansko se je cena časopisnega papirja za 170% v odnosu na ceno pred zadnjim razvrednotenjem peza.

Toda to še ni vse. Zaradi vladnih ukrepov za skrčenje uvoza, po katerih so morali uvozniki plačevati časopisni papir po 180 dneh, le-ti sedaj plačujejo po današnji ceni in današnji vrednosti peza časopisni papir, ki je bil že porabljen pred šestimi meseci. Povrh tega morajo uvozniki sedaj položiti še tkim. „depósito previo“ 100% celotne vrednosti uvoženega papirja (ki ga bodo dobile povrnjene — položeni denar namreč — šele čez deset mesecev) ter se poleg tega obligatorno zavarovati proti bodočim spremembam v menjalni vrednosti peza nasproti dolarju (s čemer je, z drugimi besedami, že nakazano novo bodoče razvrednotenje peza) za novo 180 dni, ko bodo plačevali sedaj, po novih cenah, naročeni papir.

morda v dopolnilo pri učenju, ko bodo z živo besedo in z aktivnimi metodami razlagali, navduševali, vpraševali, delali in seznanjali otroke s slovenskim svetom.

Knjiga je že sama po sebi vredna, vendar pa ne bi izvršila svojega namena, če ne bi prešla v „živo“ otrokom, katerim je namenjena. Tako, ko bo otrok prebral različna poglavja, pesmi, življenjepis, opisovanja itd., bo vedno bolj jasno spoznaval, „zakaj naj mu bo slovenstvo v ponos“, s tem, da bo živel, čutil, mislil, govoril slovensko.

T. P.

„Slovenski svet“ je izdala in založila naša osrednja organizacija v Buenos Airesu, Zedinjena Slovenija. Knjiga je namenjena za peti in šesti razred slovenskih ljudskih šol v zdomstvu, in je izšla ob tridesetletnici odhoda demokratično usmerjenih Slovencev iz rodne domovine in ob tridesetletnici pokola slovenske domobranske vojske.

Uvodne besede v knjigi so napisali predsednik Narodnega odbora za Slovenijo, Miloš Stare, ki otroke opominja zlasti, naj ne pozabijo „da je svoboda, ki vam omogoča nemoteno vzgojo, rast in napredek, sad trpljenja in boleče odpovedi vaših staršev.“ K ohranjanju vere jih vzpodbuja msgr. Anton Orehar, delegat za slovensko dušno pastirstvo v Argentini. Knjigo pa predstavljajo dosedanj predsednik Zedinjene Slovenije, Božo Stariha, ki hvaležno omenja sodelavce „kot so Boris Pavšer, gva. Marijana Batagelj, gđč. Katica Kováč in gđč. Mija Markež ter Pavle Rant, ki so uresničili sen slovenske knjige.“ Poleg omenjenih so pri knjigi sodelovali še drugi poštvovalni sodelavci.

Zunanja oprema (zemljevid „Slovenije v svetu“, glavnih krajev na svetu kjer žive Slovenci) je delo Borisa Pavšerja. Tiskala pa je knjigo tiskarna „Vilko“ v Buenos Airesu.

OBVESTILA

NEDELJA, 22. junija 1975:

V Slovenski hiši ob 16 Alojzijevega proslava, posvečena letos 30-letnici smrti naših junakov.

V Slov. domu v San Martinu bo po maši ob 10 spominška proslava ob 30-letnici vetrinjske tragedije.

Na Pristavi organizirata krajevna SDO in SFZ mladinsko prireditev začenja z mašo.

ČETRTEK, 26. junija 1975:

V Slovenski hiši ob 17 domobranska proslava Zveze slovenskih mater in žena. Govoril bo Pavle Rant.

SOBOTA, 28. junija 1975:

V Slomškovem domu ob 20 spominška počastitev naših junakov z govorom g. Jožeta Košička, sodelovanjem Gallusa (moški zbor), slov. mladinske godbe, Slomškove šole in SDO-SFZ.

V Slomškovem domu ob 5 dopoldne kresovanje mladine. Vabljeni zlasti očetje.

NEDELJA, 29. junija 1975:

Na Pristavi, ob 11.30, svečana zlata maša župnika g. Matija Lamovška.

V Slovenski hiši občni zbor zavetišča dr. Gregorija Rožmana.

SOBOTA, 5. julija 1975:

V Slomškovem domu pripravlja SDO Ramos Mejía igro „Izgubljeni raj“ v dobrobit Zveze slov. mater in žena, ob 20.

V Carapachayu vabi mladina na zimski ples.

NEDELJA, 31. avgusta 1975:

Otvoritev zavetišča škofa dr. Gregorija Rožmana s celodnevni programom.

Prof. dr. JUAN JESUS BLASNIK

špecialist za ortopedijo
in travmatologijo

Marcelo T. de Alvear 1241, pta. baja
Capital Federal
Tel. 41-1413

Ordinira v torek in petek od 17 do 20.
Zahtevati določitev ure na privatni
telefon 628-4188.

Od tsepovsod

VEČ LOČITEV — Mnogokrat sliši mo ali tudi berem, da v Sovjetski zvezi ni toliko zakonskih ločitev kot v „gnilem kapitalističnem svetu.“ Pravijo nekateri, da je bilo res slabše, a da se je v zadnjih letih stanje precej popravilo. Da pa to ni res, je našlo potrdilo v samem sovjetskem tisku. Kom-somolskaja pravda je zapisala, da se je v zadnjih petindvajsetih letih število zakonskih razvez povečalo skoraj za desetkrat. Zdej v SZ pride na vsakih 100 sklenjenih zakonov 30 prošenj za razvezo. Seveda tudi iščejo vzroke za to. Eni pravijo, da je temu krivo pozno sklepanje porok, drugi pa da je ravno prezgodnje sklepanje navadno vzrok za pogosta nesoglasja, ker da zakonca še nista niti socialno niti psihično pripravljena za skupno življenje.

ZA ŠTIRI CENTIMETRE — Strokovnjaki kolumbijske univerze so po nanočilu geofizikalnega italijanskega zaveda merili v zadnjih štirih letih razdaljo med Apeninskim polotokom in Sicilijo. In tako so po natančnih meritvah ugotovili, da se Sicilija oddaljuje od Apeninskega polotoka. V štirih letih se je oddaljila za cele štiri... centimetre.

PONOČI ZAPRTO — Amsterdamski park Vondelpark je bil še do nedavnega prava Meka za hipije. V poletnih mesecih je v njem prenočevalo kar na prostem deset tisočev mladih dolgolasev. V njem se je od leta 1971 zbirala dolgolasa mladina iz vseh delov sveta. Amsterdamski jih sicer niso bili preveč veseli, vendar so bili še dokaj strpni do njih. Sedaj pa je mestna uprava naredila hipijejski nočni „idili“ konec. Park so zaprli, ker so ugotovili, da je med nedolžnimi hipijejski vedno več trgovcev mamil, zvodnikov in prostitutk.

ZA PREPREČEVANJE HRUPA. Japonska namerava pobirati posebno pristojbino za hrup. Od septembra dalje bodo morali vsi potniki v reaktivnih letalih plačati 600 jenov za vsak vzlet ali pristanek na japonskih letališčih. Vlada namerava s to pristojbino zbrati 7 milijonov jenov, ki jih bo porabila za preprečevanje hrupa v okolici letališč.

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL CASCANTE

Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires
Pta. baja, ofic. z
T. E. 35-8827

RUTA 205 FTE. ESTACION
TEL. 295-1197

AVDA. 25 de MAYO 136

ALMAFUERTE 3230
a 1 cuadra Municipalidad

AVDA. PAVON/H. YRIGOYEN 8854/62
TEL. 243-2291/3058 (Entre Boedo y Sáenz)

Opozarjamo, da imamo v Lomas de Zamora, v našem novem
velikem lokalu, vedno na razpolago najfinišje pohištvo.

Šolski odsek Zedinjene Slovenije

vabi na

ALOJZIJEVO PROSLAVO, KI BO LETOS POSVEČENA

30-letnici mučeniške smrti naših junakov

Ob 16. uri sv. maša v cerkvi Marije Pomagaj

Po maši v dvorani proslava:

- petje zbora Baragove šole
- prizor „Medaljonček“ (Mirko Kunčič), izvajajo učenci Slomškove šole
- zborna recitacija (dr. Tine Debeljak), učenci Rožmanove šole

NEDELJA, 22. JUNIJA

Slovenska hiša. R. Falcón 4158.

Slovenska Pristava, Monte 1851, Castelar

29. junija: točno ob 11,30 uri

ZLATA MAŠA

g. žpk. Matija Lamovška

Pel bo SPZ GALLUS

Ob 16. uri akademija

VABLJENI

SDO Moron SFZ

vabita v nedeljo 22. junija na

- mladinsko mašo
- skupni zajtrk
- očetovsko proslavo
- mladinski asado
- popoldansko zabavo.

Za dobro voljo

Žena možu, ki spi pri odprtem televizijskem aparatu: „Ali naj ga zaprem ali pa naj ga pustim prižganega, da boš še naprej spal?“

Če že držijo vse niti v svojih rokah, jim dajte pa še šivanke!

EZEIZA

C. SPEGAZZINI

SAN JUSTO

LOMAS DE ZAMORA

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Stare
Director: Tone Mizerit

Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. F. 69-9503
Argentina

Uredniški odbor:

Miloš Stare, Pavel Fajdiga,
dr. Tine Debeljak, Slavimir Batagelj
in Tone Mizerit

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824
Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual N° 1.233.341

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1975 za Argentino \$ 240.— (24.000), pri pošiljanju po pošti \$ 250.— (25.000); ZDA in Kanada pri pošiljanju z avionsko pošto 18 USA dol.; za Evropo 21 USA dol. Evropa, ZDA in Kanada za pošiljanje z navadno pošto 15 USA dol.

Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires. T. E. 33-7213.

SOBOTA, 28. junija ob 20 v SLOMŠKOVEM DOMU

NEKJE JE LUČ

SPOMINSKA PROSLAVA OB 30 LETNICI MUČENIŠKE SMRTI NAŠIH JUNAKOV

• Poje SPZ Gallus — moški zbor • Govori g. Jože Košiček • Igra SLOVENSKA MLADINSKA GODBA • Sprevod slovenske mladine z lučkami SLOMŠKOVA ŠOLA IN SDO-SFZ in molitve za rajne.

SDO-SFZ Carapachay vabita na zimski ples v soboto 5. julija.

Igra DUC IN ALTUM

Ali ste že kdaj pomislili

da je od 15. do 24. leta starosti več mrtvih zaradi nesreč, kakor zaradi vseh drugih razlogov skupaj. Da boste vedeli kako se jih ubranite,

sledite kampanji Sloge za varnost.

Ta je namenjena tudi naši mladini, da bo varneje hodila skozi življenje in znala pomagati tudi drugim.

KREDITNA ZADRUGA "SLOGA" z. o. z.

ima že mnogo mladih članov. Pridruži se jim tudi ti.
Bmė. Mitre 97, Ramos Mejía. T. E. 685-6574. Uradne ure v ponedeljek, sredo in petek od 15. do 19. ure.

Ludvik Puš

NA DOLGO POT

V prvem nadstropju nad štacuno je stanovala nemška družina pristnih Celovčanov. Njen zakoniti rednik, ki ga je Osterman rad imel in ga vedno klical „Flori“ (t. j. Florijan), je bil svoje vrste mož, bolj šibkega zdravja (menda je imel opraviti z lahko jetiko), zelo zavzet za javno, zlasti politično delo, a bolj malo za vzdrževanje družine in za kako redno delo, ki bi mu omogočalo skrb za svoje. Zato so živeli več v pomankanju kot v blagostanju in bi bili še bolj čutili revščino, če bi mati in gospodinja ne bila žena na svojem mestu. Poleg skrbi za gospodinjstvo in tri otroke je opravljala obrt šivilije in z zaslužkom od šivanja podpirala dobesedno tri vogale. Bila je po izobrazbi preprosta, pa močnega značaja in plemenitega srca. Moja žena se je hitro znašla in se dobro razumela z njo.

Tako gospod prelat kakor pater Odilo sta tudi vedela, da dolgo ne bo mogoče prebiti v štacuni. Človek bi namreč rad vsaj včasih kaj malega sam skuhal, da bi ne bil odvisen popolnoma od prehrane na Bahnhofstrasse 43 ali k kakih drugih gostilnic. Tukaj pa ni bilo nič. Za lonček vroče vode za čaj npr. je bilo treba prositi gospo nad nami, prav tako za vsako drugo stvar. Saj je dobra ženska res vedno rada ustregla, pa nama je bilo vendar nerodno vedno nadlegovati jo. Vse to je prelat Podgorc

vedel, zato je pritiskal na svojega prijatelja, sedanjega našega hišnega gospodarja, naj se zanima in išče kako večjo in boljšo sobo. Ostermann mu je obljubil, da bo to gotovo storil. Zavedal se je, da je njegova štacuna resnično le prvi, zasilni izhod iz stiske.

G. Ostermann je napravil vtis človeka, ki se zdi da lahko vse doseže, če le resnično hoče. Bil je impozantne postave, prijetnega obnašanja in — kar je glavno — bil si je svest svojega vpliva na tiste, od katerih je kaj hotel doseči. G. prelat je bil večkrat pri njem na obisku in mož si je vsak tak obisk štel v veliko čast, kot je meni sam omenil. Tako sva z Minko precej korajžno gledala na rešitev stanovanjskega problema, saj je bila stvar v res dobrih rokah. Pa vendar ni šlo ne lahko, ne hitro.

Nekega dne pa naju obišče Flori in pove, da bi g. Osterman rad govoril z nama. Kaj neki nama hoče povedati, sva ugibala, najbolje bo, da se kar hitro podava k njemu. Pogrnjal je nekaj zaradi stanovanja, je razkril, ko smo se pozdravili; obrnil se je za pomoč na msgr. Auernigga, begunec zelo naklonjenega celovškega duhovnika, s katerim je bil sam osebno dobro poznan.

G. Ostermana nama je razložil, da je msgr. Auernigg direktor škofijske Caritas s sedežem v Celovcu in kot tak

zelo na široko znan in spoštovan posebno med Celovčani. Omenil da mu je najino zasilno stanovanje v štacuni, naju nekoliko opisal in posredoval pri njem za njegovo pomoč v tej zadevi. Duhovnik je to obljubil in mu naročil, naj se oglasi pri njem. Medtem da bo iskal možnosti, kako bi se na zadovoljiv način ta zadeva mogla rešiti.

Čez nekaj dni sva potrkala na vrata msgr. Auernigga in se predstavila.

„Od nekaj strani sem že slišal o vama in sem na podlagi teh vesti želel vaju osebno spoznati. Te dni mi je g. Ostermann predočil vajino stanovanjsko stisko. Razumem vajin položaj in spoštujem ljudi, ki so vzeli nase težo begunskih dni zaradi vere v pravilnost njihovega življenjskega prepričanja. Hočem vama pomagati in želim ostati v stiku z vama tudi za naprej.“

Drobni duhovnik z asketsko zunanjostjo je govoril hitro in se prav tako hitro tudi kretal.

„Na Völkermarterstrasse v Celovcu imata v drugem nadstropju dokaj obsežno stanovanje dve ženski, mati in hči. Mati je vdova po uradniku, hči je v vodilni službi pri mestnem dobrodelnem uradu. Druga hči je učiteljica nekje na deželi in dokler je tam, ne stane doma. To je zelo dobra verna družina. Dobro se poznamo zlasti zaradi tega, ker ima Caritas stalne stike z gđ. Gusti in njenim uradom, saj je področje obeh uradov zelo sorodno. Poznam torej družino, poznam njihovo stanovanje in vem, da bi z dobro voljo ti dve ženski mogli odstopiti vama eno svo-

jih lepih, opremljenih sob. Ta izhod bo seveda začasen, medtem se bo našlo kaj drugega, a vidva bosta imela primerno streho nad glavo. Sedaj ko vaju poznam in vem s kom imam opraviti, bom takoj govoril z gđ. Gusti in ji priporočil, naj vama z materjo odstopita eno sobo. Upam, da bom uspešen.“

Nato se je zanimal za stran prehrane. Za begunsko „restavracijo“ na Kolodvorski cesti 43 je vedel in je odločno zmajal z glavo. Ko je sedaj slišal še bolj točne podrobnosti o prehranjevalnih težavah tam, je izrekel eno samo besedo: Arbeitsamt. Po kratki pavzi nama je zagotovil, da bo tudi to vprašanje rešil.

Čez nekaj dni sva se iz štacune preselila v sobo na Völkermarterstrasse, vse ostalo je bilo urejeno že prejšnji dan. Mati in hči sta naju prijazno sprejeli, čutili je bilo, da naju je g. direktor prikupljivo opisal. Prva je bila starejša gospa, pristna nemška Korošica iz Ziljske doline doma, velika in sloka, zgovorna in prijetna ženska, ki je vedno vedela povedati v lokalnem žargonu kako zanimivo dogodbo. Zelo pogosto je rabila besedo „nachher“ (nato) in jo v dialektu izgovarjala tako, da je bilo slišati „nohá.“ Zato se jo je v najini domači uporabi prijel priimek Noha. Že mnogo let je bila vdova, mož je umrl, ko sta bili obe hčerki še po šolah in je bila dovolj velika stiska za vzdrževanje družine z majhno pokojnino. Zdelo se je, da je, poleg velikodušne pripravljenosti pomagati v tiski in nama odstopiti sobo, vsaj ob strani igral svo-

jo vlogo tudi dohodek iz najemnine za odano sobo. Hči je bila po postavi znatno manjša od matere, prijetne zunanosti, izobražena in dobrega srca, prav kot njena mati.

Najlepšo in največjo sobo v svojem stanovanju sta nama odstopili v najem, na posredovanje Caritas direktorja, za zmerno najemnino, polno opremljeno z vsem potrebnim pohištvo. Razušne se, da je bil to v najinem nezavidljivem položaju v štacuni velik uspeh. Vili nama je v srce vero v človeško dobroto, ki jo je nama angleška brezobzirnost kruto omajala, in vrnil samozavest in pogum za premagovanje prihodnjih težav. Soba sva obdržala in se v nji, pri obeh dobrih ženskah dobro počutila več kot eno leto, do odhoda v Rož.

Seveda se z novim stanovanjem ni rešilo vprašanje prehrane. Še vedno sva zahajala v Kolodvorsko. Kart za živila ni bilo mogoče dobiti razen z izkaznico delovnega urada o zaposlitvi. Direktorju Caritasu se ni posrečilo te zadeve rešiti tako naglo in uspešno, kot je rešil stanovanjsko vprašanje.

V takih razmerah se je pojavil v Celovcu „stric iz Judenburga“ in nama priskočil na pomoč. Bili smo z njim stari prijatelji iz domovine. Ko je zvedel o najinem bivanju v koroškem glavnem mestu in domneval, da nama mora glede prehrane trčati presti, je napolni prostora kovček z raznimi visoko vrednimi živili in se pripeljal v Celovec. Bil je zdravnik-kirurg v veliki bolnišnici Usmiljenih sester v Judenburgu.

(Bo še)

SVOBODNA SLOVENIJA

ANO XXXIV (28)

Stev. (No.) 26

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

26. junija 1975

Kristjani za marksizem

Pred dnevi se je tisoče sfarazitiranih manifestantov zbralo pred nadškofijsko palačo v Lizboni, ter s transparenti in popevkami napadalo portugalsko Cerkev, ter jo označevalo za „reakcionarno.“ Povod za to je bilo vztrajno zahtevanje portugalske cerkvene hierarhije, da ji levičarska vojaška vlada vrne radijsko oddaino postajo Renancenda, katero so nasilno zasedli levičarski marksistični elementi. Manifestacija pred škofijo bi bila ena tolikih, ki danes pretresajo Portugal, če ne bi do bila posebnega žiga, in ta je bil, da je zborovanje podprla, se ga udeležila in mu dala vso zaslobo skupina takome-novanih „kristjanov za socializem.“

Lizbonski dogodek je ponovno pritegnil pozornost javnosti na to svojevrstno skupino, katere dejavnost z vso skrbjo zasleduje Cerkev. „Kristjani za socializem“ namreč nenehno zatrjujejo, da delujejo v cerkvenem okviru.

Gibanje je uradno nastalo v aprilu leta 1971 v čilski prestolnici Santiago, ko se je sestalo 80 čilskih duhovnikov raznih levosocialnih gibanj. Bila je doba, ko so bila v modi gibanja „za tretji svet“; in ko je v Čilu vladal levičarski režim predsednika Allendeja. Zborovanje so ponovili, prav tako v Santiagu, aprila 1972. To pot je prisostvovalo 400 duhovnikov iz vse latinske Amerike, med njimi tudi škof iz Cuernavaca, Mehiko. Uradno so si nadali ime „kristjani za socializem“ in prišli do zaključka, da krivice kapitalističnega sistema zahtevajo revolucionarnih akcij, da se tako izbojujejo marksistične rešitve.

Odtedaj se je gibanje razširilo ne le na vso latinsko Ameriko, marveč se je tudi ugnedilo v raznih evropskih državah, tako v Italiji, Franciji, Španiji in Portugalu. Šli so tudi vedno dalje v svojih potezah, tako so v ideološkem oziru kmalu začeli predpostavljati materijo pred duhom in časovno pred večnim, ter kot posledica tega tudi smatrati tuzemsko „socialno osvoboditev“ pred duhovnim odrešenjem. V političnem in taktičnem oziru pa so se direktno spojili z marksisti. Tako se je 200 španskih „kristjanov za socializem“ v januarju 1973 v Avili, Španija, „izreklo za marksizem.“ Gibanje je zahtevalo od svojih somišljenikov da se borijo za socializem v marksističnih političnih vrstah, „na kot sopotniki, marveč kot navadni in avtentični bojevniki.“

Cerkvena hierarhija je od vsega početka skeptično gledala na to gibanje, pa ga že od prvih izrazov nekrščanskih pozicij ostro obsodila. To je najprej storila čilska škofovska konferenca, spričo obeh omenjenih zborovanj v Santiagu. Gibanje je potem najostreje obsodila tudi Španska škofovska konferenca, ki je na svojem sestanku v Tarragoni med drugim izjavila sledeče o namenih teh „kristjanov za socializem“:

„Jezus naj bi bil le socialni voditelj, evangelij pa priročnik (vademecum) revolucionarnega navdušenja; odrešitveno srečanje z Bogom in Kristusom naj bi se uresničilo v aktivni udeležbi pri revolucionarnem procesu; Cerkev naj bi se poistovetila s svetom, odrešenje z neke vrste napredkom, zgodovina odrešitve s svetno zgodovino; greh z gospodarsko in socialno odtujitvijo, odrešilna akcija kristjanov z razredno borbo, dobrota in dejavna ljubezen z revolucionarno izbiro v korist enega družbenega razreda proti drugemu. Skratka: zanikali bi vso nadnaravno in duhovno stvarnost.“

Končno je o stvari uradno spregovoril tudi Sveti Sedež. Vatikanski dnevnik L'Osservatore je pred kratkim ponovno napadel to nekrščansko gibanje, nakazal njegove dogmatične zablode in taktične zmote. V članku izpod peresa urednika uradne jezuitske revija Civiltà Cattolica (rev. Bartolomeo Sorge) je obtožil gibanje, da skuša zamenjati koncept odrešenja po Kristusu s konceptom politične osvoboditve v sklopu revolucionarnega marksizma.

S svojimi pohodi vedno bolj na levo, so „kristjani za socializem“ prišli v precep, kajti prekoračili so že davno tega mejo, ki jo dopušča pluralizem v Cerkvi, ter zašli v teološke herezije in

STRAH JE MOČNEJŠI OD POGUMA

VIDMAR SE JE RAZJEZIL MOLCI PA O POKOLU DOMOBANCEV

Zadeva s knjigo o Kocbeku, ki sta jo izdala tržaška pisatelj Boris Pahor in Alojz Rebula od pesnikov 70-letnici in v kateri je obelodanil Pahor svoj pogovor z njim je v Ljubljani vzbudila veliko „zanimanja“. Saj je Kocbek v pogovoru priznal pokol domobrancev. Zdaj je stopila afera Kocbeka preko slovenskih mej v evropsko javnost.

Spravil jo je pred nemški forum 22. maja dopisnik časopisa Frankfurter Allgemeine Zeitung J. G. Reismüller v članku pod naslovom: „Ali bo Kocbek prestal?“ v katerem omenja Kocbekov primer. Tu opisuje kako so „komunisti med vojno izigrali svoje koalicijske partnerje in Osvobodilno fronto prezirno spremenili v orodje svojih oblastniških načrtov. Nato omenja, da „— kakor se sliši iz njegovega domačega mesta Ljubljane, mu grozijo represalije.“ Dosedaj je bil Kocbek izvzet iz pogromov proti nekonformističnim intelektualcem tipa Mihajlova, ne ve pa, če bo to „obveljalo tudi za prihodnost.“

Vsekakor nemški dopisnik ter njegovi slovenski obveščevalci pričakujejo „Kocbekovo preganjanje.“

Nekaj dni nato (26. maja) je poprijel besedo sam lanski Nobelov nagrajenec za književnost, bivši predsednik svetovne pisateljske organizacije PEN-kluba nekakšen nemški levičarski krščanski socialist Heinrich Boell ter s tem spravil „Kocbekovo zadevo“ (Zum Fall Kocbek) pred evropsko svetovno občinstvo, hotel nekako napraviti iz Kocbeka tako pomembno literarno politično opozicionalno osebnost kot sta Djilas, Mihajlov in drugi.

BOELLOVA OBRAMBA KOCBEKA

Gotovo je ta vplivni nemški pisatelj, ki je kot predsednik svetovne organizacije pisateljev gotovo dober znanec tudi slovenskih književnikov, bil naprošen za intervencijo spričo zgoraj omenjenih glasov iz Slovenije o pripravljajočih se represalijah proti Kocbeku, kajti on svoj članek naravnost naslavlja na Tita. „Nerazumljivo bi se mi zdelo, ko bi zdaj privolil na drugo preganjanje Kocbeka, svojega starega bojnega tovariša.“ Tu najprej pohvali Kocbeka in mu odreja edinstveno mesto v svetovnem odporiškem gibanju, pa tudi to, da je on „pripeljal katoliške Slovence v odporiško koalicio.“ (mi imamo o tem svoje mnenje, ki smo ga že večkrat povedali!) Nato pa Boell skromno omenja Kocbekov „greh“: „Pozneje je izvedel, kako kruto obliko „osvoboditve“ in „humanitarosti“ so uveljavili komunisti proti belogardistom in tudi proti nemškim vojnim ujetnikom. Mnogo so jih pomorili, kar se nikakor ni ujemalo s predstavi in dogovori.“ To je vse o tem. Podrobneje teh umorov ne detajlira.

Videti je, da Boellu ne gre za to, da to nečloveško klanja poudari, oz. da ga da vedeti svetovni javnosti, temveč takoj preide na obrambo Kocbeka pred eventualnimi represalijami. On ga vidi pred „drugim preganjanjem.“ O „prvem“ ne ve mnogo povedati, omenja le, kako je svoj čas bil Kocbekov dnevnik Tovarišija „tiskan in ne razpečan.“ Da je bil 15 let predlagan več nemškim založbam, pa nobena ni poprijela. Ne vemo, če misli pri tem Boell na morebitni tiskan in ne razpečan nemški prevod; gotovo pa je bil v nemških povzetcih

politične zablode. Mnogi prvotnih članov je izstopilo iz gibanja in se povrnilo v naročje Cerkve. Vendar gibanje, podpihvano od zunaj, pridobiva na moči (na razpolago mu je dobrohotno ves komunistični aparat) in s svojimi akcijami dokazuje svoj pravi cilj, ki je ne že nek družbeni socializem, marveč popolnoma enostavni marksizem, pobarvan s svetopisemskimi frazami. Žalosten a logičen konec gibanja, ki je sicer nastal ob upravičenih zahtevah po socialni pravici, a pozabilo na osnovne temelje krščanstva, ki je edino porok za resnične rešitve človeškim problemom.

predlagan založbam, ki niso „poprijele“, kar beremo med vrticami kot očitek določenim oviram, ki so poprijetje preprečevale v času „prvega preganjanja.“ Teda bi bil čas, da bi se svet seznanil s Kocbekom. Zdaj postaja znan „po ovinku...“ kot afera.“

Po tej zvezi prehaja na možnost novega preganjanja. Pravi, da „Kocbek postaja vozilo v boju za oblast, ki bo šel (boj?) že mimo maršala Tita, če ta ne bo končno spet pogledal stvarnost, kakršna je...“ Boell sicer sodi, da bi bilo „spričo neizogitnih razkritij v Kocbekovih knjigah nespametno pričakovati hvaležnosti“, toda obrača se na maršala Tita, in njegovo prijateljstvo s partizanom Kocbekom ki „navsezadnje ni prinesel — z drugimi — v partizane samo katoliške Slovence, temveč je prek slovenskega katolicizma šla zveza v samostane, in od tam k Vatikanu...“ kar je bilo večkrat v kočljivih položajih politično koristno.“ V Titu skuša vzbuditi „zavest veličine, ki naj izkaže hvaležnost staremu, zelo pogumnemu in zelo koristnemu bojnemu tovarišu, ki naj bi bil izročen *mesuricum* povprečnih funkcionarjev.“ „Naj ne prepusti nekdanjega kolega v vladi tistim volkovom, ki so producirali dovolj mučnih primerov: ustavitve neomarksističnih raziskav v mednarodnem dialogu, dovolj škandaloznih primerov (Gotovac, Mihajlov)...“ „Mar zdaj tudi afera Kocbek?“ se sprašuje Boell... „Sloves Jugoslavije je dovolj načet, pa ga je mogoče tudi uničiti! Ali maršal Tito ne ve, kaj se dogaja okrog njega? Tu stoji v ognju kampanje star partizan, samovoljen sicer, vendar bojni tovariš — in z njim in za njim manjšina.“

Tako Boell roti Tita, naj bo iz hvaležnosti do dragocenega Kocbekovega deleža pri partizanstvu prizanesljiv do njega tudi zaradi ugleda Jugoslavije v svetu, ki mu ga take afere jemljejo... Škoda, da Boell samo brani Kocbekovo osebno prizadetost pri eventualnih preganjanjih, ne pa, da bi podčrtaval obširneje one „krutosti in nehumanosti“ pri pobujanju belogardistov, ki jo omenja sicer kot glavno Kocbekovo obdolžitve.

ODPRTO PISMO JOSIPA VIDMARJA

Reismüllerjev članek doma ni mogel ostati brez odgovora. Še manj pa članek Boella, ki je v svetovnem merilu nedvomno pomembna literarna avtoriteta. Razjezil se je sam Josip Vidmar, prvi predsednik OF in sedaj predsednik Akademije znanosti in umetnosti. V ljubljanskem Delu je 7. junija objavil „Odprto pismo gospodoma H. Böllu in J. G. Reismüllerju.“ Objavljamo ga v celoti, ker je gotovo edinstven primer, da se predsednik Akademije znanosti in umetnosti spusti na tako raven, še potem, ko nosi odgovornost za smrt desetstisočev Slovencev. Odprto pismo se glasi:

„Ne govorim rad o domačih zadevah s tujci in v tujino. Toda vajina članka ki sta izšla 22. in 26. maja t. l. v Feuilletonu Frankfurter Allgemeine Zeitung, sta po svém tonu in po resničeljubnosti taka, da moram spregovoriti. Vajina izvajanja očito slone na podatkih, ki jih imata od nekaterih naših ljudi in ki so ustrezno prirojeni, kar bi si bila mogla misliti tudi vidva sama. Tega nista storila, nista se pa niti hotela potruditi, da bi kakor koli približje dognala resnico o dejstvih, o katerih sta pisala kot poučena publicista. Zato se mi zdi, da vama moram kot eden od najstarejših vojnih sopotnikov vajinega varovanca Kocbeka v imenu resnice, ki je prva stvar vseh nas, pisočih, in imenu dostojnih odnosov med ljudmi odgovoriti, vaju v nekaterih stvareh korigirati in vama povedati svojo sodbo o značaju pisanja, kakršno je vajino.

Razumel bi vaju še nekako, če bi šlo v Kocbekovem primeru za svobodo pisateljskega izražanja in če bi se bilo Kocbeku kaj zgodilo. Očitno pa je, da tukaj ne gre za svobodo besede in vrh tega se Kocbeku ni zgodilo nič. Zakaj tedaj bijete plat zvona? Da se mu ne bi kaj zgodilo? Ali bi nas radi prestrašili? Mislim, da to ni ne okusno in ne resno. In potem vaš apel neposredno predsedniku Titu? Tudi ta ni ne resen ne okusen. Govorite pa, kakor je čutili iz vašega pisanja, evropski ali sploh svstovni kulturni javnosti. Kdor se po-

daja pred tako sodišče, je dolžan vedeti, kakšna je v primeru, za katerega govorim resnica. Vidva pa pišeta o stvarih, o katerih očitno nista poučena, oziroma o katerih sta poučena popolnoma enostransko, in to pred svetovno javnostjo.

Predvsem je v vajinih dveh invektivah neresnice na pretek. Pravita na primer, da je Kocbek pripeljal katoliško Slovenijo v Osvobodilno fronto. Slovenske množice, globoko razočarane zaradi politike takratnih meščanskih strank, ki so v stari Jugoslaviji sramotno hlapčevale vsem tedanjim centralnim režimom in s tem zbujevale v svobodoljubnih množicah pristen odpor, so se zaradi svojega patriotizma odločale za vključevanje in žrtvovanje v Osvobodilni fronti. Odločale so se za boj proti okupatorju, ki je ogrožal fizični obstoj slovenskega naroda. Kocbek, ki sam niti ni pripadal krščanskemu socialističnemu delavskemu gibanju, katerega predstavniki so bili med ustanovitelji Osvobodilne fronte, pa je imel vpliv le na ožji krog katoliških intelektualcev. Dobro leto dni pred napadom Nemčije na Jugoslavijo sem na orožnih vajah nepoznan poslušal pogovore slovenskih vojakov. Refren njihovega političnega upanja je bila Sovjetska zveza. Osvobodilna fronta pa je imela v svojem programu poleg oboroženega odpora naslovnitev Jugoslavije na Sovjetsko zvezo. Od tudi tolikšen priliv slovenskih in seveda tudi katoliških množic vanjo.

Gospod H. Böll nam ve povedati, da smo imeli po slovenskem katolicizmu, se pravi kajpada po Kocbeku, zveze s samostani in po teh z Vatikanom. Te zveze da nikakor niso bile samo moralnega značaja, marveč so se v „zelo kočljivih položajih kazale kot politično koristne.“ Pred Kocbekom so imeli s kartuzijanskim samostanom, za tega namreč gre, neposredno zvezo partizani in njihovi ranjenci. S pomočjo priorja istega samostana je bilo morda oddano v Vatikanu pismo Osvobodilne fronte, naslovljeno papežu, ki pa je bilo, kolikor vem, brez vsakega učinka. Edini dar, ki smo ga prejeli od tega naslovljenca, je bil križec s papeževim blagoslovom, ki ga je najprevernejšemu morilu med belogardisti izročil tedanji ljubljanski škof in ki je imel moč, da je prinesel zveličanje vsaki žrtvi, ki je bila pred smrtjo prekrizana z njim. Skratka *salvus conductus* za v nebesa po nekoliko ne prav prijetni poti.

Isti pisec poroča o Kocbekovem dnevniku Tovarišiji, da je bila natisnjena, ne pa dana v javnost. V resnici je to delo do sedaj izšlo v dveh izdajah. Drugič v posebni seriji približno v 30.000 izvodih, kar je za naše knjižne razmere zelo visoko število. (Knjige se pri nas tiskajo v 2.000 do 5.000 izvodih.) Pravita tudi, da Kocbek doživlja hude neprijetnosti, ker „noče nič zamočati.“ Ne zaradi tega, temveč doživlja, kar doživlja zdaj, ker ne govori resnice o dognanih in znanih stvareh. V tem je majhna razlika. Ali je morda ne čutila? Verjetno ne, ker trdita, da je Kocbek — verodostojen. Toda kako ste se o tem prepričali? Ponavljam, treba je poznati tudi dejstva, ne samo, kar govore in pišejo on sam in dva ali trije njegovih vernikov.

Gospod Reismüller trdi, da je bil Kocbek med ustanovitelji Osvobodilne fronte, kar seveda ni res. Jaz to v vsaj se je Osvobodilna fronta ustanovila v mojem stanovanju. Ta gospod se tudi vprašuje, ali bo „Kocbek prestal“ spričo dejstva, da si je partija drznila obsoditi njegov intervju kot potvarjanje zgodovinskih dejstev. Mislim, da ji mora biti ta pravica priznana ravno tako, kakor vidva, gospoda Böll in Reismüller, branita in zagovarjata Kocbekovo potvarjanje. Ali bo Kocbek prestal? Partija je zagrešila hudo netaktnost nasproti Kocbeku, ker je njegov intervju, objavljen v Italiji, ponatisnila pri nas doma. Naša javnost ki dejstva vendarle pozna, si zdaj ustvarja svoje mnenje, ki za Kocbeka ni ravno prijetno.

Ali bo prestal? Bodita brez skrbi, gospoda. Ta „mal in nežni poet“, kakor ga ginjažno označujete vi, gospod Böll, bo prestal zanesljivo. In vidva, gospoda, bosta z njim vred tudi. To sklepam iz vendarle preočitne neobčutljivosti gospoda Reismüllerja za resnico in neresnico, saj pravi popolnoma brez pomisleka, da sta zadeva „z belogardisti in uvedba stalinistično-leninističnega vladnega sistema pripravila Kocbeka konec štiridesetih let do tega, da je zapustil svoje politične funkcije.“ Ne, gospod Reismüller, ni jih zapustil, bil je odstavljen; sam jih ne bi bil zapustil nikoli, temveč bi bil vztrajal, kakor je dotlej, in bi bil prestal tudi usodo belogardistov in stalinizem in leninizem in kaj vem kaj še, naj že zdaj govori o svojem vztrajanju in o svojih tedanjih namerah, kar hoče.

Ali vse to priča o takem poznavanju ali priznavanju stvari, ki bi človeku dalo pravico pisati obtožnice in svarilne članke pred evropsko javnostjo? Toda vi nas ne samo obtožujete, gospod Böll, temveč nas tudi povsem neprijazno psujete. Govorite o nas kot o „volkovih“. Govorite o naši okrutnosti in o načetem slovesu Jugoslavije, in vse to na podlagi resnic, o kakršnih sem pravkar govoril. Reči moram, da me vaša preprosta sigurnost in sigurna preprostost pri-

presojanju dejstev, o katerih res ne veste resnice ali je nočete vedeti, močno preseneča, kajti poznam vaju, zlasti gospoda Bölla ne le kot dobrega poznavalca jugoslovanskih razmer, pač pa tudi v nemškem prostoru kot odločnega sodnika tistih razmer in ljudi pred dobrimi tridesetimi leti, ki so z znano preprosto sigurnostjo znali tako samozavestno, tako zanesljivo in odločno soditi tisočim in desetisočim našim ljudem. Danes pa ravno vidva, g. B. in K., žolita in si upata pred obličjem sveta nam očitati okrutnost in nas učiti humanizma? In to zaradi Kocbeka, ki mu nihče nič noče, čeprav zlonamerno potvarja zgodovinska dejstva, zaradi Kocbeka, ki živi v vsej prostosti in ki je pred nedavnim lahko izdal svojo knjigo esejev? Od kod in zakaj taka občutljivost za njega, ki mu baje nekaj grozi, in zakaj taka neobčutljivost za nas, „volkove“, kakor nas imenujeta, ki pa smo navsezadnje tudi ljudje z vero v resnico, in okus in takt v človeških odnosih, skratka, z vero v marsikaj, česar vidva, gospoda, v svojem pisnjem nista pokazala ali nista hotela pokazati ali se vama ni zdelo vredno...“

Priporoča se gospodoma

Josip Vidmar

prvi predsednik Osvobodilne fronte slovenskega naroda, predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti

S POLEMIKO O KOCBEKU SKUŠAJO ZAKRITI POKOL DOMOBANCEV

„Afera Kocbek“ je stopila v evropsko časopisje. Pa na vse drugačni gladini kot bi pa zaslužila. Saj je srčaka Kocbekovega intervjuja pokol domobrancev, ki ga načena na partizanski strani, pa se o tem tako malo govori v tedi debati „na vrhovih“. Boell samo omenja, da je „pozneje Kocbek slišal o pokolu“, kaj pa je rekel o njem, kar bi bilo važno za nemško in svetovno občinstvo, pa ni natančneje povedal. Pač pa je našel mesto, da je visokom precenjeval pomen Kocbeka v evropskem in slovenskem svetu in je tudi sicer zašel v razne netočnosti. Namen pisanju je bil očitno samo, rešiti Kocbeka pred novimi neprilikami in dobiti naklonjenost Tita zanj, preden bi postalo nepoznost. Mole-dovanje za milost za pesnika, preden pade v roke „*Klavcem in volkovom*“. Na ta očitek „krutosti in nehumanizma“ pa je skočil pokoncu Vidmar, užaljeno in ježno, in govoril spet o vsem drugem, samo o tej krutosti in nehumanosti ne, ki se očita njegovi OF. Omenja malenkostne neresnice v Boellovi obrambi; preide očitke, zakaj so ovirali Kocbekovo svetovno poznanje, popravila pa Boellovo precenjevanje Kocbekovega pomena in podaja značilno karakterizacijo Kocbeka samega, kakor ga je mogoč do-dobra spoznati v časih skupnega partizanskega „hajdukovanja.“ Govori pa v slogu, kot bi se ne spodobilo predsedniku Akademije (v omenih papeževoga darila!) in maha po malenkostih, ki so brez pomena, gre pa molče mimo najvažnejšega, na kar bi on kot bivši predsednik OF moral dati odgovor! Na očitano „krutost“ pri pokolu domobrancev bi moral odgovoriti, najsi bi ga skušal opravičevati, kot Fajfar, ali pa priznati, kar bi bilo junaško in predsednika Akademije in OF vredno! To odprto pismo je samo pesek v oči, da bi ostal zaprto to, kar edino naj bi bilo vredno razgaliti pred svetom: mesarsko klanje in trganje volkov! Nato tudi cinizem: Namesto odgovora — užaljenost, kar je najbolj poceni izgovor za — molk. Toda ta molk vpije do neba tudi o krivdi Vidmarjevi, ki je po tem največjem zločinu v slovenski zgodovini šele stopil v Komunistično partijo (1. 1948) ter s tem potrdil tudi svoje soglasje z očitano mu „krutostjo in nehumanizmom.“ Tako je!

Morda bo ta Boellova intervencija pri maršalu Titu in to podarjenje „pisateljske svobode“ od strani Vidmarja rešilo Kocbeka / raznih „nevšečnosti“, morda celo „drugega preganjanja.“ Ni pa ta debata „na vrhovih“ odkrila le rešila in ne razjasnila grozne, do dna resnične moritve leta 1945, ki je ni dovolj predstavil Boell svetu, a jo skuša užaljeno zamočati Vidmar, dočim Kocbek čaka zani v pogumu — kot sodimo iz najetja tujih advokatov — kot pa v strahu na razvoj priznanja cele resnice, ki jo je on dozdaj priznal samo na pol in še to jecljajoče — na račun drugih...
Še vedno je strah močnejši kot pogum.